

Aan: College van B en W Schouwen-Duiveland

Onderwerp: advies respijtzorg/mantelzorg

Zierikzee, 23 mei 2018

Op verzoek van het college van B en W boog de Adviesraad Sociaal Domein zich over het Plan van Aanpak Respijtzorg.

Wij zijn van mening dat het college met de voorgestelde aanpak het aanbod om mantelzorgers te ondersteunen verder verbetert. Echter op een aantal punten zijn wij nog niet volledig overtuigd van de voorgestelde aanpak en/of zouden wij graag een verdere aanscherping zien.

Op pagina 5 onder 'A Passend aanbod/maatwerk en outreachende benadering en sociale kaart' wordt beschreven dat de Wmo-consulent tijdens het (keukentafel)gesprek met cliënt inventariseert of sprake kan zijn van overbelasting. Wmo-consulenten worden hiervoor toegerust met aanvullende tools.

Ter voorkoming en/of adequaat tegengaan van overbelasting zien wij ook de toegevoegde waarde van de onafhankelijke cliëntondersteuning aan de zijde van de cliënt/mantelzorger. In het plan van aanpak wordt hier niet op ingegaan. Wij adviseren in het plan van aanpak ook aandacht te besteden aan de rol van de cliëntondersteuning in dit kader.

Daarnaast is ons advies – vooruitlopend op het voornemen van minister De Jong – ervoor te zorgen dat “er meer bewustzijn komt onder mantelzorgers over het feit dat ze mantelzorg leveren zodat zij sneller om hulp vragen” (Willen, 2018). Door onder meer de betekenis van de term ‘respijtzorg’ te verduidelijken of een betere naam te bedenken. En door meer bekendheid te geven aan de mogelijkheden (bijvoorbeeld via de huisartsen en lokale media).

Onder 'A Passend aanbod/maatwerk en outreachende benadering en sociale kaart' wordt ook beschreven dat het Steunpunt Mantelzorg SMWO een aanbod ter versterking van de eigen regie organiseert onder meer door middel van respijtzorg.

Op basis van signalen uit de samenleving in combinatie met de bevindingen uit het onderzoek door de Mantelzorgmakelaars raden wij het college aan met SMWO af te spreken dat steeds een passend aanbod wordt georganiseerd. Afgezien van het feit dat het huidige aanbod op onderdelen al niet goed passend lijkt (bv. voor ouderen met uitsluitend lichamelijke beperkingen) kan de vraag naar (andere vormen van) respijtzorg in de loop van de tijd ook veranderen. Het is aan het SMWO daarop alert te zijn en in te spelen.

Op pagina 6 'Financiering' wordt beschreven dat de onderdelen enerzijds vallen onder de reguliere werkzaamheden van de gemeente en de door SMWO te realiseren resultaten en anderzijds uit het ondersteuningsfonds Mantelzorgondersteuning worden bekostigd. Om meer inzicht in de financiële gevolgen van beleidsplannen te verkrijgen is ons advies (bij benadering) te berekenen wat het verwachte kostenplaatje is van dit plan van aanpak. Hoeveel (meer) mantelzorgers zullen met de voorgenomen acties respijtzorg aanvragen? Welke vorm(en) zal/(zullen) aangevraagd worden en wat gaat dit kosten? Afgezien van deze doorrekening is het ook van belang de monitoring zodanig in te richten dat de ontwikkelingen en de voortgang gevolgd kan worden. Niet alleen financieel, maar ook kwalitatief. Ons advies is ook de wijze van monitoring (kpi's en doelwaarden) vooraf uit te werken, om te borgen dat achterblijvende resultaten/effecten tijdig gesignaleerd worden en ingegrepen kan worden.

Naast deze punten die al direct of op korte termijn van belang zijn, zien wij op de lange termijn ook ontwikkelingen waarvoor in onze optiek ook nu al aandacht nodig is: Hoe lang blijft mantelzorg in de huidige omvang bestaan? En wat betekent dit voor nut/noodzaak respijtzorg? Het Sociaal Cultureel Planbureau verwacht binnen 20 jaar een halvering van het aantal mantelzorgers a.g.v. ontgroening/vergrijzing. In vergrijzende gebieden zal dit nog sneller gaan. Nu zijn er landelijk gemiddeld 15

potentiële mantelzorgers op één 85-plusser. In Zeeland ligt dit gemiddeld al iets lager. Over 20 jaar is de verwachting voor Zeeland dat nog maar 5 mantelzorgers op één 85-plusser beschikbaar zijn. De verwachting van deskundigen is verder dat de rek in de familie­zorg eruit is. Gegeven de demografische ontwikkeling gaat hier een probleem ontstaan.

Gelet op deze ontwikkelingen is ons aanvullende advies aan het college de oriëntatie op alternatieven voor mantel­zorg tijdig starten. Als alternatief is te denken aan sociale technologie, zorg op afstand, zorgcoöperaties, andere vormen van burenhulp en zelfzorg. Hiermee borgt u dat u ook in de toekomst invulling kunt blijven geven aan onder meer uw kernwaarden 'Innovatief / buiten gebaande paden' 'Resultaatgericht / effectief' en 'Efficiënt'

Tot zover onze bevindingen en adviezen.

Met vriendelijke groet, namens de Adviesraad Sociaal Domein,

Antoine de Ceuster (voorzitter) en Jan Greijn (secretaris)